

Aikaa ajatella?

Viime aikoina on keskusteltu paljon luovuudesta ja siitä onko luovien ammattien määrä ja etenkin luovaa työtä tekevien määrä nousussa vai laskussa. Uuden näkökul-

man tähän keskusteluun toi haastattelututkimus, jonka tuloksia julkisuudessa tulkittiin niin, että luovaa työtä tekevien määrä olisikin laskussa. Tulos on harmittava takaisku niille, jotka ovat vannoneet luovuus-mantran nimeen jo vuosia. Olemmehan saaneet kyllästymiseen asti kuunnella, kuinka Suomi siirtyi nopeasti teollisesta yhteiskunnasta tietö- ja luovuusyhteiskuntaan. Jopa niin että muualla yleinen palveluyhteiskunta ei koskaan meille rantautunutkaan. Tutkimuksen tosiasiallinen tulos oli kuitenkin toisenlainen. Tutkimuksessa haastateltiin ihmisiä, jotka toimivat eri ammateissa, ja tutkittiin sitä, kuinka luovaksi ihmiset kokevat oman työnsä. Tässä mittauksessa ihmisten ”luovuus” oli laskussa. Tulokset perustuvat luonnollisesti henkilökohtaiseen arvioon omasta työstä ja työympäristöstä, mutta ne antavat runsaasti ajattelemisen aihetta. Onko niin että tiivis työtahti on syönyt luovuuden ja ennen kaikkea ajan ajatella? Sillä mitä muuta luovuus on kuin aikaa ajatella ja ”fundeerata”. Fundeeraus ei ole ollut muodissa viime aikoina.

Kun luovuus on ollut hypen aallonharjalla, on luonnollinen jatkokysymys kunkin ammattikunnan keskuudessa: olemmeko me luovia? Ovatko maanmittarit luovia? Tällä kysymyksellä on eniten merkitystä jokaiselle yksilönä, mutta vielä enemmän yhteiskunnallisesti ammattien välisessä kilpailussa. Onko maanmittauksessa riittävästi hypea vetämään nuorisosaalan koulutukseen ja korvaamaan eläkkeelle jäämässä oleva työvoima?

Julkisessa keskustelussa tuntuu usein siltä, että luovuuden synonyymi on mediaseksikkyyks. Kiinnostavimpia ovat ne ammatit, joissa saa aikaan suurimmat otsikot iltapäivälehdissä ja sähköisissä viestimissä – kaikkien kynnelle kykenevien miesten kannattaa tähdätä elokuvaohjaajiksi, talkshow-vetäjiksi tai monstreiksi ja naisten malleiksi tai juontajiksi.

Elleivät taidot riitä, voi luovuutensa jalostaa ryhtymällä mediakohteeksi vaikkapa tapaillemalla julkisuuden henkilöitä. Kannattaisikohan tällä viikolla shoppailla IKEAssa vai jokoan jokin muu harrastus on ajanut edelle?

Todellisuudessa maanmittaus on hyvin vetävä ala ja tarjoaa luovaa ongelmanratkaisua kaiken aikaa. Harvassa ovat ne ammatit, joissa sosiaalisen kanssakäymisen luovuus yhdistyy modernin teknologian käyttöön ja kehittämisen luovuuteen. Mutta käytämmekö me aikamme oikein?

Milloin olet viimeksi ottanut aikaa ajatteluun? **Kirsi Piha** käsitteli aihetta kolumnissaan Talouselämässä mielenkiintoisella tavalla. Kuka työnantaja on valmis antamaan työntekijöidensä jäädä kotiin ajattelemaan. Kuinka vaikeaa vieläkin on ymmärtää, että oikeaa työtä voi tehdä muuallakin kuin työpöydän ääressä ja palaverissa. Vaikka esimerkiksi verkkokeinussa. Pilkillä vietetty aika voi ongelmanratkaisun kannalta olla monin verroin tehokkaampaa. Jos on itselleen rehellinen, täytyy myöntää, että pääosa ajasta kuluu hyödyttömiin ja rutiinimaisiin palaverihin ja määräaikaissäraportointiin.

Onko tämä pois ”oikeasta” työstä? Tätä voi miettiä omalta kohdaltaan. Ovatko rutiinit kangistaneet esimerkiksi suomalaisen kaavoituksen? Näyttää siltä, että ammattilaisten aika kuluu papereiden käsittelyyn, listojen tekoon, vastineiden laatimiseen jne. niin, että itse suunnitteluun jää entistä vähemmän aikaa. Varsinkin suurten ideoiden pohdiskeluun.

Kun kopiokonekaavoituksen ja vanhan aluerakentamisen virheet saatiin korjattua suunnittelua ja sen edellytyksiä parantamalla sekä säännöksiä kehittämällä, saatiinko tulokseksi hyvää vai ainoastaan tyydyttävää ympäristöä? Varsin yleinen kommentti on että suomalaisen maankäytönsuunnittelun tulokset ovat hyviä mutta tasapaksuja. Kopiaidaan hyväksi julistettuja malleja paikallisista erikoispiirteistä välittämättä. Onko hyvä edelleen erinomaisen pahin vihollinen?

Mitä kertoo suomalaisen kaupunkisuunnittelun tilasta se, että keskustelun uusien tuulien tarpeesta aloittaa teolli-

suusmies, vuorineuvos **Krister Ahlström**, joka on huolissaan Helsingin kilpailukyvyistä ja vetovoimasta kaupunkiympäristönä? Vuorineuvoksen keskustelun avauksen ymmärtää hyvin, jos seuraa mitä kaupunkirakentamisessa on tapahtunut ja suunnitteilla esimerkiksi muiden pohjoismaiden pääkaupungeissa. Ehkä asiantuntijoiden aika kuluu paperinpyörittelyyn sen sijaan, että uhrattaisiin aikaa uusien ideoiden kehittämiseen. Vai onko niin, että nykyinen päätöksentekojärjestelmä suosii myötäjuoksijoita ja kyseenalaistajat saavat leiman otsaansa. Tarvittaisiinko toisinajattelijan virkoja?

Aiemmin luovaa ajattelua ja suunnittelua ostettiin konsulteilta. Heidän käyttöönsähän on kolme syytä: kehittämään uusia ratkaisumalleja, tasaamaan työruuhkaa ja tai myymään päättäjille organisaation omia ratkaisumalleja (konsultti myyntieksperttinä ja sijaiskärsijänä). Tai ehkä konsulttien käyttö muuttunut rutiiniratkaisuksi sen sijaan, että heille maksettaisiin luovasta otteesta, johon itsellä ei ole aikaa tai ammattitaitoa. Vai olisiko sittenkin parempi ottaa aikaa itsellemme ja kehittää omaa luovuuttamme?

Milloin sait viimeksi työsi kannalta ratkaisevan uuden ajatuksen? Missä se syntyi? Todennäköisesti lenkkipolulla, pilkillä tai kenties taide-elämyksen kautta. Tai suomalaisten luovuushautomossa – saunassa. Tuskin työpöydän ääressä.

Nyt kun vuosi on lopuillaan, toivoisi että joulukuusen alla tai uudenvuoden ilotulistussateessa olisi aikaa ajatella. Merkitseekö uusi vuosi luovan ajattelun ylösnousemusta?

MARKKU VILLIKKA
markku.villikka@welho.com